

MIN MORMORS LIV OG LEVNED

Ingeborg Nielsen-Gøgsig

Ingeborg Nielsen – Gøgsig blev født den 30. januar 1901 i gården Store Gøgsig, som lå i Tuen i Tversted sogn (1). Hun var datter af indsidder(2), senere husmand Niels Christian Ludvig Nielsen (1875–1943) og hustru Thomine Juliane (1875–1946), født Nielsen.

Ingeborg var næstældste barn i en børneflokk på 9: Christa (1899-1899), Ingeborg (1901-1987), Herman (1903-1991), Hans (1907-1990), Christa (1905-1979 døbt Krista), Ane (1909-2004), Harry (1912-1913) og Tage (1914-2001). Hendes storesøster døde kun 2 ½ måned gammel (3) og hendes næst yngste bror døde kun 7 måneder gammel (4).

Niels Christian Nielsen - Gøgsig og Thomine med børn ved stuebordet i Lille Gøgsig omkring 1915. Fra venstre mod højre: Thomine med Tage på skødet, Herman stående, Ane, Krista, Hans, Ingeborg stående, Niels Christian og Kaj. Foto:Familieeje.

Ingeborg flyttede som lille med sine forældre til husmandsstedet Lille Gøgsig, som var udskilt fra Store Gøgsig (5), voksede op på landet og gik i Sørig Nordre skole (nu Skiverenvej 33, Tuen). Skolen var en to – klassers skole med én lærer. Den store klasse gik i skole 4 dage i vinterhalvåret og 2 dage om sommeren. For den lille klasse var det omvendt (6). Når børnene ikke var i skole, hjalp de til hjemme på gården. Læreren på skolen hed Jakob C. H. Børglum, født i 1846.

Gruppebillede af alle elever i Sørig Nordre Skole i 1910. Her ses Ingeborg sammen med sin yngre bror Herman. Begge søskende gik i samme skole som deres faster Ane (f. 1897) og farbror Christian (f. 1900). Foto: Tversted lokalhistoriske arkiv.

Efter konfirmationen den 11. april 1915 i Tversted kirke (7) kom Ingeborg ud at tjene. Hun var tjenestepige i hhv. Slynge, Tuengård og Gårdbogård. Det var gårde, som lå i nærheden af Gøsgårdene.

Tjenestepige

Om Ingeborg lærte håndarbejde af sin mor vides ikke, men hos fru Graff (1865 -1924) i den store gård Slynge, lærte hun at brodere. Når tjenestepigerne havde fri om eftermiddagen, samledes de i én af stuerne og broderede udstyr til eget brug. Ingeborg broderede en dug (8). Navnlig fladsyning med huller til duge, pyntestykker og løse kraver på beklædning var moderne dengang.

I fritiden tog tjenestepigerne sommetider med bus til købstaden Hjørring for at handle. Og når der om aftenen var bal på egnen, og der ikke var kavalierer nok, dansede pigerne sammen (9).

Ingeborg kunne spille på harmonika og orgel. Det var især på hendes fødselsdag den 30. januar, at harmonikaen kom frem. Yndlingssalmen Nu falmer skoven trindt om land, blev altid spillet og sunget - også selvom det var vinter (10).

Giftermål

Som ung mødte Ingeborg en mand fra egnen, blev gravid og fødte sit første barn Lilly i Lille Gøgsgig i 1919 (11). Senere mødte hun elektrikerens Sofus Alfred Andersen (f.1898). De blev forlovet og gift i Råbjerg kirke den 31. oktober i 1924 (12). Af vielsesattesten fremgår, at de blev gift i Sørig kirke (13).

Ingeborg Nielsen-Gøgsgig

Sofus Alfred Andersen

Efter vielsen flyttede ægteparret til Sofus' s fødehjem Rammelhøjhus 8 G i Hørmested. Det var et husmandsbrug på 14 tdr. land. Ingeborg blev landhusmoder og deltog i landbrugsarbejdet. Sofus fortsatte sit virke på egnen med installering af lys og kraft i huse og gårde.

Landhusmoder

Ingeborg og Sofus fik 6 børn sammen, og Lilly var naturligvis en del af kærnefamilien. Ingeborg fødte Knud i 1926, Ruth i 1928, Inga i 1932 og Povl i 1935 i Rammelhøjhus (14). Jørn blev født i 1938 og Irma blev født i 1942. Begge i huset Højbo i stationsbyen Tolne. Da Povl kom til verden, var det en hård fødsel for Ingeborg.

Landbruget, som fyldte meget i Ingeborgs barndom og ungdom, lagde grunden til den glæde, som fulgte hende i livet i Rammelhøjhus. Børnene lærte at hjælpe til i stald og i mark, men også at holde orden i Sofus' s ledninger, sikringer, skruer, møtrikker o.l. på loftet over stuehuset. Når der var travlt i høstsæsonen, havde familien et par daglejere til hjælp. I husholdet indgik også plejebørn, som familien havde taget til sig.

Haveglæden fyldte meget i Ingeborgs liv. I Rammelhøjhus anlagde hun en prydhave med blomster og en køkkenhave med grøntsager. Hjemmet var rammen om et godt familieliv. Til jul blev juletræet pyntet op i storstuen. Børnene så først træet, når det var pyntet og de gik rundt om træet og sang. Gaverne under træet var hjemmelavede (16).

Rammelhøjhus

Ingeborg og Sofus drev Rammelhøjhus indtil 1940. De måtte lide den tort, at ejendommen kom på tvangsaktion (17). Husmandsstedet blev solgt til Ingeborgs yngste bror Tage Esmann Nielsen – Gøgsgig. I 1940 bestod besætningen af 8 køer, 2 heste og 4 søer. Der opfededes ca. 30 svin årligt. Stuehus og lade var opført ca. 1928. Kostalden 1932 (18). Ingeborg og Sofus flyttede til et toetagers hus Højbo i Tolne.

Landbrugets krise i Danmark i 1930'erne (19) satte sine spor hos familien i Rammelhøjhus. Ingeborgs læge udtalte: Det var godt, de kom derfra, fru Andersen (20), men det gode familieliv fortsatte.

Fra landhusmoder til byhusmoder

I 1943 købte Sofus og Ingeborg et stort hvidkalket toetagers hus med udhus i Østergade 19 (nu Skærumvej) i Lendum. Huset hed Christiansminde. Det havde sprossede vinduer og tegltag. Det indeholdt 2 stuer, 1 soveværelse, 1 køkken med stort gammeldags komfur og gaskomfur, 1 spisekammer, 1 toilet med træk og slip og sidde - badekar og 2 entreer. 1. salen bød på 1 stue med kakkelovn, 1 soveværelse, 1 køkken og 1 loft.

Udhuset indeholdt 2 rum. Det ene rum var aflukket med høns, som havde udgang til en hønsegård. Dertil vaskemaskine og støbejerns koldrulle med håndsving på hjul. Det andet rum var opbevaringsrum.

I forlængelse af huset var der et æbletræ i en lille grøn plæne. Et espalieret pæretræ prydede én af husgavlene. Ud mod Østergade var der blomsterbed med roser og stauder: Løjtnantens hjerte og floks. I baghaven dyrkedes grøntsager i snorlige rækker.

3 generationer

Ingeborg, Sofus og børn bosatte sig i stueetagen i huset i Lendum. Lilly og hendes mand Johannes samt sønnerne Kurt og Palle, flyttede ind på 1. salen. Ruth og hendes kæreste Tage fik den såkaldte fine stue stillet til rådighed i 1947. Min storebror Carsten (f.1947) og jeg (f.1948) er født i mormors og morfars fine stue (21). Efter et par år flyttede Ruth og Tage i lejlighed på modsatte side af Østergade. De blev gift i 1948.

Elinstallatør

Sofus benyttede den finere indgang med opsatte hylder til forskellige elartikler, som han solgte til sine kunder. I dagligstuen med spisebord, vægur og divan stod skrivebordet. Lidt til højre for skrivebordet var der vægtefon med håndsving til opkald til centralen. I den fine stue stod vitrineskabet med spise- og kaffestellet Morgenfrue fra fajancefabrikken Alumina og spisebestikket Fransk lilje.

Ingeborgs evner

Ingeborg havde mange evner. I 1945 holdt hun tale til sin mors Thomine Julianes 75 års fødselsdag i Lille Gøgsgig (22). Talen havde hun selv skrevet. Hendes skrift var gennem hele livet smuk og fejlfri. En

lille detalje er dog, at hun på sine ældre dage, stavede min storebrors navn Carsten med K og mit navn Kirsten med C.

Dagliglivet

Østergade 19 var rammen om et godt liv med mange børn. Karakteristisk for Gøgsgig- familien hjalp alle til. De store børn passede de mindre børn, når Ingeborg og Lilly lavede mad i hver sit køkken eller når de vaskede tøj eller syede og strikkede tøj til børnene. Næsvished blev ikke tolereret, så kunne der vanke en lussing. Det tog Sofus sig af.

I roesæsonen tog Ingeborg og Lilly arbejde som daglejere. Det var et supplement til familieforsørgelsen.

Sygdom

Efter flytningen til Lendum blev Sofus desværre ramt af en sygdom på balancenerven. Det betød, at han ikke længere kunne klatre i høje elmastere og måtte stoppe som elinstallatør. Han fik job som elektriker på værftet i Frederikshavn. Huset blev solgt til Ingeborgs lillesøster Christa Nielsen – Gøgsgig, som var ansat på badhotellet Jeckels hotel i Gl. Skagen (23). Lilly´s flyttede til den lille fiskerby Strandby i 1960. Ingeborg og Sofus blev lejere og flyttede op på 1. salen. Underetagen blev lejet ud til en familie med to børn.

Pensionistliv

Efter en del år bosatte Ingeborg og Sofus sig i den lille købstad Sæby, hvor de voksne sønner Knud, Povl og Jørn boede. De lejede en del af et vinkelbygget hus med garage og have på Aalborgvej 26.

Huset indeholdt 2 stuer, 1 soveværelse, 1 køkken, 2 entreer og 1 toilet. Den ene stue blev opvarmet med petroleum. Vaskerummet var i garagen.

Ingeborgs glæde ved havearbejde fortsatte. Kryds - og tværs opgaver blev løst og håndarbejde udført. Sofus gik ture ved Sæby å, men da helbredet ikke var helt i top, blev han indlagt på Frederikshavns sygehus og døde i 1973 (24).

Enke

Efter nogle år som enke flyttede Ingeborg i ældrebolig med en lille rosenhave og moderne faciliteter i Munkevang 13. Hun fortsatte med at lave varm mad til sig selv hver dag. Det kunne f.eks. være stegte nyrer med persille.

Ingeborg med børn i den fine stue i Lendum. Fra venstre mod højre i midten: Lilly, Ruth, Ingeborg og Povl. Øverst Inga og Irma samt Jørn i forgrunden. Foto: Familieejere.

Ingeborg havde ofte besøg af 3 generationer. Det var en fornøjelse at besøge mormor, som serverede hjemmebagte boller, hjemmebagt kringle eller skærekage fra købmanden til eftermiddagskaffen. Ofte blev der serveret såkaldte fuglereder. Det var små runde marengsbunde med revne æbler og flødeskum.

Ingeborg fulgte med i familiens ve og vel og besøgte ofte sine syv børn. Hun fulgte med i politik, læste Vendsyssel Tidende hver dag og byttede avis med naboen. Efter Sofus 's død fejrede hun hvert år jul hos sin yngste datter Irma i Gl. Skagen.

Familietraditioner

Familietraditionen med fejring af fødselsdage blev holdt i hævd hele livet. Slægts- og familiefølelsen var stor. Til sin 75 års fødselsdag samlede Ingeborg børn, børnebørn og oldebørn til kaffe i Tolne Skovpavillon. Hun var elsket af alle.

Ingeborg blev 86 år og døde i eget hjem i 1987 (25). Bortset fra hen mod slutningen klarede hun sig selv med lidt hjælp fra Hjemmeplejen. Den næst yngste søn Povl handlede for hende.

Både Sofus og Ingeborg og deres ældste søn Knud, blev begravet på Sæby kirkegård. Gravstedet blev passet og plejet af sønnerne Povl og Jørn, indtil søskende for nogle år siden i fællesskab besluttede at nedlægge det.

Tekstforfatter: Kirsten Gøgsig Andersen, december 2020

Kilder og Litteratur:

1. Jf. Kirkebog. Tversted sogn 1901, dåb.
2. En indsidder er en person, som sammen med eventuel familie, bor til leje på en gård. Jf. <http://ordnet.dk/dendanskeordbog/indsidder>
3. Jf. Kirkebog. Tversted sogn 1899, død.
4. Jf. Kirkebog. Tversted sogn 1913, død.
5. Jf. Danske landmænd og deres indsats, Herning, bd. 7, Hjørring amt, 1945.
6. Jf. Horsnab Skole (Sørig Nordre Skole), 1869 – 1960. skagenssiden. dk/skagenssiden
7. Jf. Kirkebog. Tversted sogn 1915, konfirmation.
8. Samtale med Irma Gøgsig Andersen (gift Ellegaard), 2019.
9. Mormor fortæller, båndinterview af Kirsten Gøgsig Andersen, ca. 1985.
10. Samtale med en fætter til Ingeborg ved Gøgsig – sammenkomst, 2011.
11. Jf. Kirkebog. Tversted sogn 1920, dåb.
12. Jf. Kirkebog. Sørig sogn 1924, vielse. Arkivalier online. Rigsarkivet. Kontraministerialbog (1903 – 2002), opslag 13.
13. Irma Gøgsig Andersens (gift Ellegaard) privatarkiv.
14. Jf. Kirkebog. Hørmested sogn, dåb 1926, 1929, 1932, 1935.
15. Jf. Kirkebog. Tolne sogn, 1938, 1942, dåb. 14
16. Mors erindringer, båndinterview af Kirsten Gøgsig Andersen, 1995.
17. Dokument i Willy Pedersens (gift med Bente Nielsen – Gøgsig) privatarkiv.
18. Jf. Vort sogns Historie i årene 1950 – 58, bd. 2, Hørmested sogn. <http://loklitt.dk>
19. Schultz Danmarkshistorie, bd. VI, Kbh. 1948, s. 330 – 360.
20. Mormor fortæller, båndinterview af Kirsten Gøgsig Andersen, ca. 1985.
21. Samtale med Irma Gøgsig Andersen (gift Ellegaard), 2019.
22. Irma Gøgsig Andersens (gift Ellegaard), privatarkiv.
23. Opslag: Ejendomssalg til Christa Gøgsig.
24. Jf. Vendsyssel Tidende, dødsannonce, maj 1973.
25. Jf. Vendsyssel Tidende, dødsannonce, den 14.10. 1987.